

STAVOVI KORISNIKA FINANCIJSKIH SREDSTAVA IZ EU FONDOVA PREMA POSTUPKU APLICIRANJA U OSJEČKO-BARANJSKOJ I VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI

ATTITUDES OF USERS OF FINANCIAL RESOURCES FROM EU FUNDS TOWARDS THE APPLICATION PROCEDURE IN OSIJEK-BARANJA AND VUKOVAR-SRIJEM COUNTIES

Sandra MRVICA MAĐARAC

Veleučilište »Lavoslav Ružička«
u Vukovaru
Blage Zadre 2, Vukovar
smrvica@vevu.hr

Received/Primljeno: 23. 9. 2024.

Accepted/Prihvaćeno: 19. 11. 2024.

Original scientific paper/Izvorni znanstveni rad

UDK / UDC: [336.113+330.3] (497.54)"20"

[330.341 +338.1] (497.54)"20"

Darija IVANKOVIĆ

Veleučilište »Lavoslav Ružička«
u Vukovaru
Blage Zadre 2, Vukovar
darija.ivankovic@vevu.hr

Marija VINOJČIĆ

OPG Marija Vinojčić
Hrvatskih branitelja 7a, Duboševica
marija.vinojic1@gmail.com

SAŽETAK

Cilj istraživanja bio je ispitati zadovoljstvo korisnika financijskim sredstvima iz fondova Europske unije, percepciju složenosti postupka apliciranja i utjecaj sredstava na poslovanje korisnika u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji. U istraživanju je sudjelovalo 70 korisnika financijskih sredstava koji su obuhvatili obiteljska poljoprivredna gospodarstva, poslovne subjekte, udruge i jedinice lokalne samouprave. Terensko istraživanje je provedeno putem upitnika u razdoblju od travnja do lipnja 2024. godine. Za testiranje hipoteza korišteni su one sample t-test i hi-kvadrat test. Prvi test se koristio za procjenu razine zadovoljstva korisnika, dok je hi-kvadrat test korišten za ispitivanje složenosti postupka apliciranja. Rezultati su pokazali da većina sudionika izražava visoko zadovoljstvo iznosom dobivenih financijskih sredstava, a gotovo svi sudionici potvrđuju da su financijska sredstva pozitivno utjecala na njihovo poslovanje. Unatoč tome, postupak apliciranja ocijenjen je kao složen, zbog čega je većina sudionika potražila pomoć stručnjaka pri izradi projektne dokumentacije. Financijska sredstva su najčešće korištena za kupnju mehanizacije, opreme te za izgradnju objekata i infrastrukture. Rezultati provedenog istraživanja upućuju na značajan utjecaj EU fondova na razvoj poslovanja, osobito u ruralnim područjima, ali ističu i potrebu za pojednostavljenjem administrativnih procedura i dodatnom podrškom korisnicima u procesu apliciranja.

Ključne riječi: fondovi Europske unije, financijska sredstva, istraživanje, zadovoljstvo korisnika

Key words: European Union funds, the financial resources, research, user satisfaction

UVOD

Republika Hrvatska je postala članicom Europske unije 01.07.2013. godine i time stekla pravo na financiranje putem sredstava iz fondova Europske unije. Ova vrsta financiranja ima ključnu ulogu za korisnike sredstava zbog njihovog unaprjeđenja poslovanja, modernizacije, izgradnje javno dostupnih kapaciteta, izgradnje zelenog gospodarstva, održivosti poslovanja i jačanja socijalne strukture stanovništva. Financiranje iz EU fondova omogućuje korisnicima, poput poljoprivrednika, obrtnika, javnih poduzeća i udruga, modernizaciju poslovanja, izgradnju javnih kapaciteta, poticanje razvoja zelenog gospodarstva te jačanje socijalne strukture zajednica (Kandžija i Cvečić, 2008). Takav oblik financiranja osobito je važan za poljoprivredni sektor jer poljoprivrednicima omogućuje povećanje proizvodnih kapaciteta i poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima (Jurlina-Alibegović i Slijepčević, 2017).

Europska unija prepoznaje poljoprivredu kao strateški sektor, što se ogleda u brojnim inicijativama, programima i fondovima usmjerenima na podršku poljoprivrednicima (Horvat i Urban, 2015). Međutim, proces apliciranja za financijska sredstva iz fondova EU uključuje složene procedure, kao što su izrada detaljnih planova rada, financijskih okvira projekata te upravljanje i vidljivost projekata (Tatalović i Lazibat, 2016). Ove administrativne zahtjeve često je izazovno ispuniti, osobito za korisnike iz ruralnih područja s nižim razinama obrazovanja ili iskustva u izradi projekata (Jelinčić i Tišma, 2018).

Uzimajući u obzir značaj EU fondova za gospodarski i društveni razvoj, cilj ovog rada je ispitati stavove korisnika financijskih sredstava iz fondova Europske unije prema procesu apliciranja. Posebna pažnja posvećena je složenosti postupka, zadovoljstvu postignutim rezultatima te percepciji korisnika o mogućnostima budućih prijava. Glavni doprinos rada ogleda se u identificiranju ključnih administrativnih prepreka i u oblikovanju preporuka za poboljšanje efikasnosti i pristupačnosti procesa apliciranja, a što može biti korisno za donositelje odluka i potencijalne korisnike sredstava.

EUROPSKI FONDОВИ

Republika Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju postala ravnopravna članica ostalim državama članicama. Europska unija je konfederacija, odnosno složena politička i ekonomska formacija. Koncept fiskalnog federalizma u Europskoj uniji uvelike se razlikuje od koncepta u nacionalnim državama (Šimović, 2005). Temelji takvog načina gospodarstva počivaju na znanju i održivom gospodarskom razvoju. Njegove karakteristike očituju se u rastućoj stopi zaposlenosti te uspostavljanju gospodarske i socijalne kohezije (Kandžija i sur., 2008.). Modeli po kojima Europska unija promiče i čuva vrijednosti svojih država članica su: vjerovanje u ljudska prava, društvena solidarnost, sloboda poduzetništva, poštena podjela bogatstva, pravo na zaštićeni okoliš, poštivanje kulturne, jezične i vjerske različitosti, usklađeni spoj tradicije i napretka (Europska komisija, 2017). Neka od prioritetnih područja za podizanje razine konkurentnosti su: jačanje unutarnjeg tržišta, istraživanje i razvoj, obrazovanje, inovacije i poduzetništvo, zaposlenost i socijalna kohezija te zaštita okoliša i socijalne kohezije (Ott i sur., 2003). Europska komisija je 2014. godine odredila deset glavnih prioriteta razvoja, a to su: novi poticaj za zapošljavanje, rast i ulaganja, povezano jedinstveno digitalno tržište, **čvrsta energetska unija s naprednom klimatskom politikom**, bolje povezano i pravednije unutarnje tržište s jakim industrijskim temeljima, bolje povezana i pravednija ekonomska i monetarna unija, razuman i uravnotežen sporazum o slobodnoj trgovini sa Sjedinjenim Državama, područje pravosuđa i temeljnih prava utemeljeno na uzajamnom povjerenju, nova migracijska politika, jači globalni čimbenik i unija demokratskih promjena (Europska komisija, 2017.).

Fondovi EU se dijele na:

- Europski fond za regionalni razvoj - financira ulaganja u infrastrukturu, istraživanje i inovacije, produktivna ulaganja u MSP-ove i ulaganja usmjerena na očuvanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta, opremu, softver i nematerijalnu imovinu te umrežavanje, suradnju i razmjenu iskustava
- Kohezijski fond – financira ulaganja u području prometa i okoliša uz poseban naglasak na obnovljivoj energiji te ulaganja u TEN-T
- Europski socijalni fond – podržava zapošljavanja, modernizaciju institucija i usluga tržišta rada, promiče rodno uravnoteženog sudjelovanja na tržištu rada, promiče prilagodbu radnika, podu-

zeća i poduzetnika promjenama, djelotvornost sustava obrazovanja i osposobljavanja te njihovu relevantnost za tržište rada, promiče jednaki pristup kvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju s naglaskom na skupine u nepovoljnom položaju te cjeloživotno učenje

- Fonda za pravednu tranziciju – financira produktivna ulaganja u MSP-ove, ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija, ulaganja u uvođenje tehnologije i infrastrukture za čistu energiju po pristupačnoj cijeni i smanjenje emisija stakleničkih plinova, ulaganja u digitalizaciju, ulaganja u unaprjeđenje kružnoga gospodarstva te ulaganja u dokvalifikaciju i prekvalifikaciju radnika (Strukturni fondovi, 2024)
- Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu – financira ulaganja u potporu ribarskim zajednicama, održivost mora i oceana, održivo upravljanje europskim ribarskim flotama i očuvanje ribljih stokova (Europski parlament, 2024)
- Fond za azil, migracije i integraciju – podupire upravljanje migracijskim tokovima, jačanje i razvitak zajedničke politike azila, supsidijarne zaštite i privremenu zaštitu, zajedničku imigracijsku politiku poštujući pritom pravila i načela iz poglavlja Temeljnih pravila Europske unije (Ministarstvo unutarnjih poslova RH, 2024)
- Fond za unutarnju sigurnost – cilj mu je povećati razmjenu informacija među i unutar tijela za provedbu zakona EU-a i drugih nadležnih tijela i relevantnih tijela EU-a, kao i sa zemljama koje nisu članice EU-a i međunarodnim organizacijama, intenzivirati prekograničnu suradnju, uključujući zajedničke operacije, između i unutar EU tijela za provedbu zakona i drugih nadležnih tijela, u vezi s terorizmom i teškim i organiziranim kriminalom s prekograničnom dimenzijom te podržati napore za jačanje sposobnosti za borbu i sprječavanje kriminala, terorizma i radikalizacije (EU fondovi, 2024)
- Fond za integrirano upravljanje granicama – podržava: učinkovito europsko integrirano upravljanje granicama na vanjskim granicama, olakšavanje legitimne prelasku granica, sprječavanje i otkrivanje ilegalne imigracije i prekograničnog kriminala i za učinkovito upravljanje migracijskim kretanjima, podržava zajedničku politiku viza, osigurava usklađeni pristup u pogledu izdavanja viza i zakonita putovanja istovremeno pomažući u sprječavanju migracijskih i sigurnosnih rizika (EU fondovi, 2024)
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj – financira ulaganja u infrastrukturu poljoprivrednog sektora, jačanje konkurentnosti, konkurentnost poljoprivrede i šumarstva, projekte koji se bave gospodarskim razvojem u ruralnim područjima, proizvodnja visokokvalitetne hrane, potpora prihodima poljoprivrednika i tržišne mjere, pametni rast poljoprivrednih tehnologija i zeleno gospodarstvo s niskim razinama ugljika (EU projekti, 2024)
- Europski fond za jamstva u poljoprivredi – potpora poljoprivrednicima kroz intervenciju kupnje, pomoć pri skladištenju i pomoć kod izvanredne krize na tržištu, mjere informiranja koje se odnose na ZPP (EU projekti, 2024).

Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. (PKK 2021.-2027.) postavlja ciljeve i prioritete za učinkovito korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i Kohezijskog fonda (KF) za razdoblje 2021.-2027. Glavni cilj programa je ojačati gospodarstvo, poduprijeti digitalnu i zelenu tranziciju, digitalizaciju za građane i poduzeća, poboljšati povezanost i mobilnost u cijeloj Republici Hrvatskoj i ojačati kvalitetu života stanovništva. Ulaganja će se osim na cijelo područje Republike Hrvatske usmjeriti i na potpomognuta i brdsko-planinska područja, područja koja prema stupnju razvijenosti zaostaju za nacionalnim prosjekom, koja su jače izložena demografskim izazovima i deprivaciji te područja razvojnih ograničenja i posebnosti. Prema prioritetima sredstva se raspodjeljuju na: jačanje gospodarstva ulaganjem u istraživanje i inovacije podupiranjem poslovne konkurentnosti, digitalizaciju i razvoj vještina za pametnu specijalizaciju, jačanje digitalne povezanosti, promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, prilagodbu na klimatske promjene, sprječavanje rizika, zaštitu okoliša i održivosti resursa, razvoj održive urbane mobilnosti kao dio prijelaza na niskougljično gospodarstvo, jačanje zdravstvenog sustava, promicanje socijalnog uključivanja, obrazovanja i cjeloživotnog učenja, razvoj održive, pametne i sigurne mobilnosti (EU fondovi, 2024).

Državama članicama u financijskom razdoblju 2021.-2027. dostupna su sredstva iz dva izvora. Jedan je Višegodišnji financijski okvir (VFO) koji se programira za sedmogodišnje razdoblje, dok je drugi izvor novost koja se pokazala potrebnom zbog krize uzrokovane korona virusom. Taj je izvor EU sljedeće generacije (*Next Generation EU*; NGEU). Sredstva dodijeljena iz VFO-a iznose 1 074,3 milijardi eura, dok se 750 milijardi eura financira iz instrumenta NGEU-a. Od 750 milijardi eura u sklopu NGEU, 390 milijardi eura odnosi se na bespovratna sredstva, a 360 milijardi eura odnosi na zajmove državama članicama.

Sredstva dodijeljena Republici Hrvatskoj za financijsko razdoblje 2021.-2027. u tekućim cijenama iznose više od 14 milijardi eura iz VFO-a te nešto više od 11 milijardi eura iz NGEU (Strukturni fondovi, 2024).

Podnošenje projektne prijave za dodjelu bespovratnih sredstava iz EU poljoprivrednih fondova predstavlja ključan korak za poljoprivrednike koji žele unaprijediti svoje poslovanje, postići održive rezultate i pridonijeti razvoju ruralnih područja. Ovaj proces zahtijeva pažljivo planiranje i precizno ispunjavanje svih obaveza kako bi se osigurala uspješna prijava i dodjela sredstava. Temeljita prijava uključuje analizu potreba i ciljeva projekta kako bi se jasno definirali ciljevi i razumjele specifične potrebe gospodarstva (Belić, 2009.).

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Terensko istraživanje provedeno je u razdoblju od 20. travnja do 18. lipnja 2024. godine na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, uz primjenu upitnika koji je sadržavao 21 pitanje. Prvi dio upitnika odnosio se na demografske karakteristike sudionika, dok je drugi dio istraživao njihovo zadovoljstvo postupkom prijave i rezultatima dobivenih sredstava iz fondova Europske unije. Prikupljeni podaci analizirani su korištenjem deskriptivne statistike, uz primjenu inferencijalnih statističkih metoda: one-sample t-testa i hi-kvadrat testa. One-sample t-test korišten je za procjenu razine zadovoljstva sudionika, a hi-kvadrat test primijenjen je za ispitivanje percepcije složenosti postupka apliciranja. S obzirom na veličinu uzorka ($N = 70$) rezultati se mogu smatrati relevantnima za ruralna područja promatranih županija uz ograničenje u generalizaciji nalaza na širu populaciju. Odabir uzorka proveden je metodom ciljane selekcije kako bi se obuhvatili isključivo sudionici koji su korisnici sredstava iz fondova Europske unije, čime se omogućava specifičan uvid u njihova iskustva s postupkom apliciranja i korištenjem dobivenih sredstava.

U skladu se teorijsko-metodološkim pristupom postavljaju se hipoteze:

H_1 : Korisnici sredstava iz EU fondova iskazuju visoku razinu zadovoljstva postignutim rezultatima nakon apliciranja na natječaje.

H_2 : Korisnici sredstava iz EU fondova percipiraju postupak apliciranja na natječaje kao složen i zahtjevan.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Uzorak istraživanja obuhvatio je ukupno 70 korisnika financiranih kroz fondove Europske unije. Većina sudionika gravitira iz ruralnih područja (80 %). Ovaj podatak posebno je relevantan s obzirom na dominantnu zastupljenost korisnika Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (74,3 %) što ukazuje na značajnu povezanost fondova s ruralnim razvojem. Demografski profil pokazuje da je većina ispitanika zaposlena (84,3 %) i da su muškarci dominantno zastupljeni (78,6 %) što može reflektirati rodnu strukturu korisnika u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja. Dobna struktura ukazuje na najveću zastupljenost ispitanika u dobi od 36 do 45 godina (28,6 %) i sugerira da se u ovoj dobnoj skupini nalazi najveći broj ljudi aktivnih u poduzetničkim i razvojno orijentiranim aktivnostima. Prema bračnom statusu, većinu sudionika čine oženjeni ili udani (65,7%). Što se tiče obrazovne strukture, najveći dio sudionika ima završenu srednju školu (60%). Najveći udio sudionika dolazi iz sektora poljoprivrede (OPG) i obrtnika (84%), dok poduzeća čine (7%), jedinice lokalne samouprave, udruge i javne ustanove (1%), a preostali pripadaju ostalim kategorijama (4%). Demografska obilježja sudionika prikazani su u Tablici 1.

Tablica 1. Demografska obilježja sudionika

Varijabla	Frekvencija	Postotak	Mod
DOB			
18-25	11	15,7%	36-45
26-35	15	21,4%	
36-45	20	28,6%	
46-55	16	22,9%	
56-65	8	11,4%	
ROD			
Muško	55	78,6%	Muško
Žensko	15	21,4%	
RADNI STATUS			
Domaćica	1	1,4%	Zaposlen/a
Nezaposlen/a	4	5,7%	
Student/ica	2	2,9%	
Umirovljenik/ca	59	84,3%	
Zaposlen/a			
BRAČNI STATUS			
Neoženjen/a	21	30%	Oženjen/udana
Oženjen/udana	46	65,7%	
Razveden/a	3	4,3%	
MJESTO STANOVANJA			
Grad	14	20%	Selo
Selo	56	80%	
RAZINA OBRAZOVANJA			
Osnovna škola	3	4,3%	Srednja škola
Srednja škola	42	60%	
VŠS	11	15,7%	
VSS	10	14,3%	
mr./dr. sc.	4	5,7%	

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

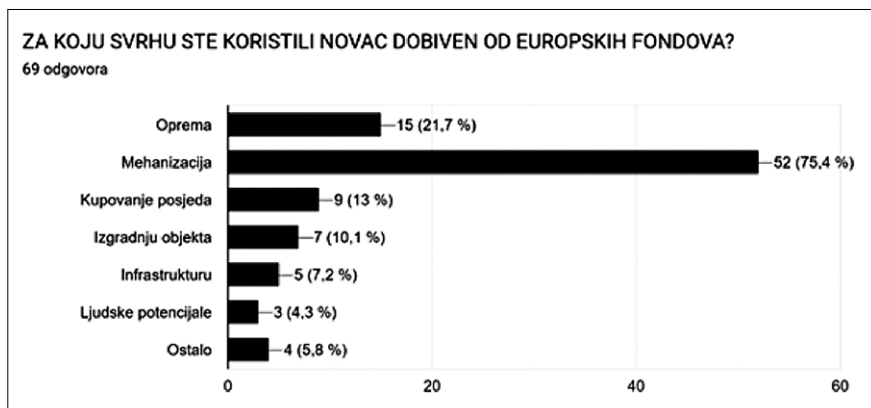
Ispitanici su u najvećoj mjeri koristili financijska sredstva iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (74,3%) te Europskog fonda za regionalni razvoj (15,7%). Važno je napomenuti da je 87,1% sudionika zatražilo pomoć stručnjaka pri izradi projekata, što jasno ukazuje na složenost postupka apliciranja za financijska sredstva iz EU fondova. Ovaj podatak dodatno ističe potrebu za snažnijom administrativnom podrškom korisnicima, budući da složeni zahtjevi aplikacijskih postupaka mogu predstavljati značajnu prepreku, osobito za korisnike s nižim razinama obrazovanja ili manjkom iskustva u pisanju projekata. Tablica 2. prikazuje vrste korištenih fondova te pruženu pomoć tijekom izrade projekata.

Većina sudionika (62%) do informacija o financiranju iz EU fondova došla je putem poznanika ili prijatelja, 31% je saznalo za fondove preko različitih agencija specijaliziranih za fondove, a 22% putem internetskih stranica. Informacije dobivene putem društvenih mreža koristilo je 14% sudionika što se može povezati s mlađim dobnim skupinama od 18 do 35 godina, a koje su aktivnije na digitalnim platformama. Ostali izvori informacija obuhvatili su 7% sudionika.

Tablica 2. Vrsta korištenog fonda i pomoć pri izradi projekta

Varijabla	Frekvencija	Postotak	Mod
VRSTA EU FONDA			
Europski fond za regionalni razvoj	11	15,7%	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Europski socijalni fond	2	2,9%	
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	52	74,3%	
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	3	4,3%	
POMOĆ PRI IZRADI PROJEKTA			
Da	61	87,1%	Da
Ne	8	11,4%	

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

Graf 1. Svrha za koju su korištena financijska sredstva

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

Što se tiče zadovoljstva, 85% sudionika izjavilo je da su zadovoljni iznosom dobivenih sredstava, dok je 14% izrazilo nezadovoljstvo. Nadalje, 94% sudionika smatra da su sredstva iz fondova značajno doprinijela poboljšanju njihovog poslovanja, dok je samo 5% izrazilo suprotan stav. Sredstva iz Europskih fondova korištena su za različite svrhe, pri čemu je 75% sudionika uložilo u kupnju mehanizacije, 21% u opremu, 7% u izgradnju objekata, 7% u infrastrukturu, 11% u kupnju zemljišta, dok je 4% uložilo u razvoj ljudskih potencijala, a 5% u druge svrhe. Graf 1. prikazuje detaljnu distribuciju namjene sredstava dobivenih iz Europskih fondova.

Na pitanje o namjeri ponovnog apliciranja, većina sudionika (92%) izrazila je namjeru ponovne prijave za financijska sredstva iz EU fondova (samo 7% ne planira ponovno aplicirati). Nadalje, značajan udio sudionika (98%) preporučuje drugima korištenje fondova.,

Analizom osnovnih pokazatelja uzorka, sudionici su u prosjeku ocijenili svoje zadovoljstvo EU fondovima ocjenom 4, uz standardnu devijaciju od 0,799. Prosječna ocjena odgovara pretpostavljenoj vrijednosti što ukazuje na generalno zadovoljstvo korisnika EU fondovima. Pregled rezultata testa za nezavisne uzorke za hipotezu H1 prikazan je u Tablici 3.

Na razini značajnosti od 5%, prihvaćena je hipoteza da je aritmetička sredina uzorka jednaka aritmetičkoj sredini populacije ($t = 0,00$, $df = 69$, $p > 0,001$). Prosječna ocjena zadovoljstva EU fondovima iznosi 4, što odgovara pretpostavljenoj vrijednosti. U Tablici 4. prikazani su rezultati t-testa jednog uzorka za hipotezu H1 koji potvrđuju ove nalaze.

Rezultati one-sample t-testa pokazuju da je prosječna ocjena zadovoljstva korisnika EU fondovima 4, što je statistički značajno niže od očekivane vrijednosti od 5 ($p < 0,001$). Ovakav rezultat ukazuje na visoku, ali ne i maksimalnu razinu zadovoljstva korisnika. S obzirom na rezultate istraživanja prihvaća se H_1 - Korisnici sredstava iz EU fondova iskazuju visoku razinu zadovoljstva postignutim rezultatima

Tablica 3. Pregled izlaznih rezultata testa nezavisnih uzoraka za H_1

	N	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Statistička pogreška aritmetičke sredine
Ocjena zadovoljstva	70	4,00	,799	,095

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

Tablica 4. Pregled izlaznih rezultata testa nezavisnih uzoraka za H_1 (t-test jednog uzorka)

	Pretpostavljena vrijednost (Test Value=4)					
	t	df	Sig. (dvostrani test)	Razlika aritmetičke sredine	Interval 95% pouzdanosti za razlike aritmetičke sredine	
					Donja granica	Gornja granica
Ocjena zadovoljstva	0,000	69	1,000	0,000	-0,19	0,19

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

Tablica 5. Jednostavnost apliciranja za financijska sredstva iz EU fondova

Frustrirajuće	Prijava				Total
	Jednostavno	Otežano	Tražio /la sam pomoć stručne osobe		
Jednostavnost	1	18	1	10	30
Jednostavnost	3,3%	60%	3,3%	33,3%	100%
Prijava	20%	81,8%	7,7%	33,3%	42,9%
Ne	4	4	12	20	40
Jednostavnost	10%	10%	30%	50%	100%
Prijava	80%	18,2%	92,3%	66,7%	57,1%
Total	5	22	13	30	70
Jednostavnost	7,1%	31,4%	18,6%	42,9%	100%
Prijava	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

nakon apliciranja na natječaje. Slični nalazi pronalaze se u istraživanju Jurlina-Alibegović i Slijepčević (2017) gdje je također utvrđeno da, iako EU fondovi značajno doprinose razvoju, korisnici često nailaze na administrativne prepreke. Nadalje, hi-kvadrat test pokazao je da 57,1% korisnika percipira postupak apliciranja kao složen i zahtjevan ($p < 0,001$), što podržava hipotezu da korisnici smatraju proces prijave izazovnim. Ovi nalazi su u skladu s rezultatima istraživanja Horvata i Urbana (2015) koji su identificirali administrativne prepreke kao ključne u uspješnosti projekata. Percepcija složenosti procesa apliciranja dodatno je potvrđena u radu Tatalovića i Lazibata (2016) koji su naglasili potrebu za dodatnom edukacijom korisnika kako bi se povećala učinkovitost u korištenju fondova. Rezultati ovih istraživanja upućuju na zaključak da je za uspješniju provedbu projekata financiranih iz EU fondova ključno jačanje administrativnih kapaciteta i edukacija korisnika (Jelinčić i Tišma, 2018).

Rezultati provedenog istraživanja također pokazuju da, unatoč visokom zadovoljstvu fondovima, korisnici percipiraju proces apliciranja kao kompleksan, ukazujući na važnost jačanja administrativnih kapaciteta i edukativnih programa za lakše korištenje sredstava iz EU fondova. Tablica 5. prikazuje pregled jednostavnosti postupka apliciranja za financijska sredstva iz EU fondova.

Tablica rezultata hi-kvadrat testa prikazuje potvrdu hipoteze H_2 - Korisnici sredstava iz EU fondova percipiraju postupak apliciranja na natječaje kao složen i zahtjevan ($\chi^2 = 22,378$, $df = 3$, $p < 0,001$), a što je prikazano u Tablici 6.

U Tablici 7. prikazani su pokazatelji simetričnosti koji ukazuju na statistički značajne i jake povezanosti između varijabli.

Tablica 6. Pokazatelji hi-kvadrat testa

	Vrijednost	df	Sig. (dvosmjerno)
Pearson Chi-Square	22,378 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	24,499	3	,000
N valjanih podataka	70		

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

Tablica 7. Pokazatelji simetričnosti koji ukazuju na statistički značajne i jake povezanosti između varijabli

		Value	Approx. Sig.
Nominalna po nominalnoj	Phi	,565	,000
	Cramer's V	,565	,000
N valjanih podataka		70	

Izvor: izrada autorica rada, 2024.

Ova statistički značajna povezanost naglašava potrebu za pojednostavljenjem aplikacijskih procedura i većom podrškom korisnicima, osobito onima iz manje razvijenih ili ruralnih područja. Time se povećava njihova mogućnost uspješne prijave i korištenja sredstava iz fondova EU, što je ključno za poticanje gospodarskog i društvenog razvoja osobito u sektorima kao što je poljoprivreda.

ZAKLJUČAK

Fondovi EU su veliki potencijal za financiranje različitih projekata kojima se povećava kvaliteta života stanovništva Europske unije. Njihova podrška omogućava modernizaciju poslovnih aktivnosti, povećanje konkurentnosti i prilagodbu novim izazovima poput klimatskih promjena i globalizacije tržišta. Kroz strateške investicije u digitalizaciju, sigurnost, inovacije, poticanje zelenog gospodarstva ovi fondovi doprinose dugoročnom razvoju i stabilnosti u Europskoj uniji.

Istraživanje za potrebe rada je provedeno na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije putem anketnog upitnika sa ciljem kako bi se saznalo jesu li korisnici europskih fondova zadovoljni i smatraju li prijavu kompliciranom te planiraju li ponovno aplicirati na europske fondove. Rezultati istraživanja ukazuju da su ispitanici upoznati sa mogućnostima koje pružaju fondovi, a većina ispitanika do informacija dolazi preko poznanika te putem interneta, mobilnih uređaja i društvenih mreža. Najveći broj ispitanika je zadovoljan provedbom, uspjeli su pomoću tih sredstava poboljšati svoje poslovanje i planiraju ponovo aplicirati na natječajne za sredstva iz EU fondova. Ispitanici su najviše koristili financijska sredstva iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog fonda za regionalni razvoj. Najviše ispitanika je uz pomoć tih sredstava kupilo mehanizaciju, opremu i izgradilo objekte. Većina ispitanika je koristila pomoć stručnjaka pri pisanju projekata. Rezultati istraživanja potvrđuju hipoteze H_1 – Korisnici sredstava iz EU fondova iskazuju visoku razinu zadovoljstva postignutim rezultatima nakon apliciranja na natječajne i H_2 - Korisnici sredstava iz EU fondova percipiraju postupak apliciranja na natječajne kao složen i zahtjevan.

S obzirom na utvrđenu složenost postupka apliciranja, preporučuje se pojednostaviti administrativne zahtjeve kako bi proces bio pristupačniji širem krugu korisnika (posebice onima iz ruralnih područja i s manjim iskustvom u pisanju projekata). Uvođenje dodatnih resursa za tehničku pomoć, kao i pružanje edukacija korisnicima, omogućilo bi lakše razumijevanje i izvršavanje postupka prijave. S obzirom na to da složenost postupka najviše pogađa korisnike iz manje razvijenih područja, nužno je razviti specifične programe edukacije i podrške koji će olakšati njihovo sudjelovanje u programima financiranja.

Ograničenja u istraživanju je prostorno budući da se provodilo na dvije županije. Preporuka za buduće istraživanje je proširiti istraživanje na cijelu Republiku Hrvatsku i specificirati dionike prema njihovim organizacijskim vrstama (OPG, javna poduzeća, udruge i dr.).

LITERATURA

1. Belić, M., Georgievski, D. (2009). EU fondovi: poljoprivreda, ribarstvo i ruralni razvoj. Novim, Zagreb.
2. EU fondovi, <https://eufondovi.gov.hr/eu-fondovi/program-konkurentnost-i-kohezija-2021-2027/>, pristupljeno 20. rujna 2024.
3. Europska komisija, Europa u 12 lekcija, <https://op.europa.eu/webpub/com/eu-in-12-lessons/hr/>, pristupljeno 15. rujna 2024.
4. Europska komisija, https://commission.europa.eu/index_hr, pristupljeno 25. veljače 2024.
5. Europski parlament, <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20210701STO07545/europski-fond-za-pomorstvo-ribarstvo-i-akvakulturu-i-potpoma-odrzivosti-na-moru>, pristupljeno 10. rujna 2024.
6. EU projekti, www.eu-projekti.info, pristupljeno 25. kolovoza 2024.
7. Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://strukturnifondovi.hr/>, pristupljeno 22. veljače 2024.
8. Horvat, D., Urban, M. (2015). Challenges in EU fund implementation: A case study of West Croatia region. *Journal of Regional Development Studies*, 32(2), 45-62.
9. Kandžija V., Cvečić, I. (2008). Makrosustav Europske unije. Ekonomski fakultet sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
10. Jelinčić, D. A., Tišma, S. (2018). The impact of EU funds on cultural and creative sector development in Croatia. *Croatian Journal of Public Administration*, 14(3), 187-205.
11. Jurlina-Alibegović, D., Slijepčević, S. (2017). The effects of EU funds on rural development in Croatia. *Economic Thought and Practice Journal*, 26(1), 92-110.
12. Ministarstvo Regionalnog razvoja i fondova Europske unije: <https://razvoj.gov.hr/> pristupljeno 25. veljače 2024.
13. Ministarstvo unutarnjih poslova RH, <https://eufondovi.mup.hr/amif/406>, pristupljeno 25. rujna 2024.
14. Ott, K., i sur. (2003). Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji - izazovi ekonomske i pravne prilagodbe, Institut za javne financije, Zagreb.

15. Portal o EU, https://european-union.europa.eu/index_hr, pristupljeno: 20. veljače 2024.
16. Strukturni fondovi, <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>, pristupljeno 25. rujna 2024.
17. Šimović, H. (2005). Proračun Europske Unije. Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb.
18. Tatalović, M., Lazibat, T. (2016). Efficiency of EU fund use in Croatian projects: Analysis and recommendations. *Management Journal*, 21(4), 75-88.

SUMMARY

The aim of the research was to examine user satisfaction with financial resources from European Union funds, the perception of the complexity of the application process, and the impact of the funds on users' businesses in the Osijek-Baranja and Vukovar-Srijem counties. The study involved 70 users of financial resources, including family farms, business entities, associations, and local government units. The field research was conducted through a questionnaire from April to June 2024. To test the hypotheses, a one-sample t-test and chi-square test were used. The t-test was employed to assess the level of user satisfaction, while the chi-square test was used to examine the complexity of the application process. The results showed that most participants expressed high satisfaction with the financial resources of funds received, and almost all confirmed that the funds had a positive impact on their business. Despite this, the application process was perceived as complex, prompting most participants to seek expert assistance in drafting project documentation. The financial resources were most commonly used for the purchase of machinery, equipment, and the construction of facilities and infrastructure. The results of the research point to a significant impact of EU funds on business development, especially in rural areas, but also highlight the need for simplifying administrative procedures and providing additional support to users during the application process.